

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Civilkontoret
Sagsnr.: 2004-156-0101
Dok.: NIP20371

Besvarelse af spørgsmål nr. 2 af 26. oktober 2004 fra Folketingets Retsudvalg om forslag til lov om kloning og genmodificering af dyr m.v. (L 25 – spørgsmål 2)

Spørgsmål nr. 2:

”Ministeren bedes i oversigtsform redegøre for, hvilke konkrete overvejelser og forslag, der har været under lovforslagets forberedelse og udarbejdelse, herunder under høringsrunden, med hensyn til yderligere afgrænsning eller præcisering af formål, hvortil der kan gives tilladelse.

Oversigten bedes tillige omfatte eventuelle eksempler på yderligere afgrænsning eller præcisering i andre landes tilsvarende lovgivning.”

Svar:

1. Det fremgår af § 1, stk. 2, i Justitsministeriets forslag til lov om kloning og genmodificering af dyr m.v., at tilladelse til de i lovforslaget regulerede aktiviteter kun må meddeles til følgende formål:

- 1) grundforskning,
- 2) anvendt forskning rettet mod at forbedre sundhed og miljø,
- 3) fremstilling og avl af dyr, der producerer stoffer af væsentlig gavn for sundhed og miljø, eller
- 4) undervisning og uddannelse på universiteter og højere læresteder eller ved anden undervisning på tilsvarende niveau og ved undervisning af personer, der skal beskæftige sig med kloning og genmodificering.

Afgrænsningen af formålene svarer til de væsentlige formål, som flertallet af Udvalget vedrørende genmodificerede og klonede dyr anbefaler i deres rapport. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, stk. 2, i lovforslaget.

Udvalget blev nedsat af videnskabsministeren med henblik på at fastsætte regler for forskning i dyrekloning og tilknyttede teknologier på baggrund af Folketingets beslutning herom. Udvalget bestod af repræsentanter for relevante myndigheder og råd – herunder Det Dyreetiske Råd og

Det Ethiske Råd – samt Dyrenes Beskyttelse. Herudover var professor Axel Kornerup Hansen formand for udvalget.

Et mindretal af udvalget bestående af repræsentanten for Dyrenes Beskyttelse forstår følgende ved væsentlige formål:

- forskning vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af væsentlige specifikke sygdomme hos mennesker og dyr,
- fremstilling og avl af dyr, der producerer biomedicinske stoffer til forebyggelse og bekæmpelse af væsentlige specifikke sygdomme hos mennesker og dyr, og
- undervisning på højere læreanstalter og undervisning af personer, der skal udføre disse teknikker.

Justitsministeriet har ved udarbejdelsen af lovforslaget overvejet, om – og i givet fald i hvilke tilfælde – det kan tillades at anvende klonings- og genmodificeringsteknikker på dyr. Justitsministeriet er i den forbindelse enig med udvalget i, at det alene skal være tilladt at klon og genmodificere dyr, hvis det tjener et væsentligt formål.

Justitsministeriet har endvidere ved udarbejdelsen af lovforslaget været opmærksom på, at spørgsmålet om, hvilke formål der må anses for væsentlige, i høj grad er af etisk karakter. Ved udarbejdelsen af lovforslaget har Justitsministeriet valgt at afgrænse formålene i overensstemmelse med den forståelse af væsentlige formål, som flertallet af udvalget har haft. Det bemærkes i den forbindelse, at repræsentanterne for Det Dyreetiske Råd og Det Ethiske Råd i udvalget støttede flertallets opfattelse af, hvad der skal forstås ved væsentlige formål.

Det bør imidlertid ikke være tilstrækkeligt til at opnå tilladelse til at anvende klonings- eller genmodificeringsteknikker på dyr, at formålet med aktiviteten falder ind under et af de i lovforslagets § 1, stk. 2, opregnede formål. På den baggrund er det i lovforslagets § 1, stk. 3, foreslået, at der i forbindelse med behandlingen af sager efter loven skal foretages en vurdering af, om aktiviteten er til væsentlig gavn. Hvis aktiviteten ikke er til væsentlig gavn, skal ansøgningen afslås. Dyreforsøgstilsynet skal som led i denne proportionalitetsafvejning foretage en afvejning af klonings- og genmodificeringsteknikkens negative følger, for eksempel nedsat dyrevelfærd, herunder velfærden for eventuelt levende født afkom, krænkelse af dyrets integritet eller øget risici for skader på miljøet, over for de fordele anvendelsen af teknologien kan medføre.

Som beskrevet i bemærkningerne i lovforslaget til § 1, stk. 2, forudsætter Justitsministeriet, at den nærmere afgrænsning af formålene fastlægges gennem Dyreforsøgstilsynets praksis.

Justitsministeriet har dog i bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 2, søgt i et vist omfang at præcisere de enkelte formål.

Der kan i øvrigt henvises til Justitsministeriets samtidige besvarelse af spørgsmål 3 vedrørende lovforslaget.

Det kan oplyses, at Dyreforsøgstilsynet ledes af Rådet for Dyreforsøg, der består af en formand og 10 andre medlemmer. Seks af medlemmerne udpeges efter udtalelser fra Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd, Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd, Sundhedsstyrelsen, Dansk Industri, de store sygdomsbekæmpende foreninger, Det Dyreetiske Råd og fire af medlemmerne udpeges efter udtalelse fra dyrebeskyttelsesforeninger.

Det bemærkes i øvrigt, at afgrænsningen af de formål, der kan begrunde dyreforsøg, jf. dyreforsøgslovens § 1, stk. 2, på samme måde er udviklet gennem Dyreforsøgstilsynets praksis efter vedtagelsen af dyreforsøgsloven i 1987, idet formålene – som bygger på den europæiske konvention om beskyttelse af hvirveldyr, der anvendes til forsøg og andre videnskabelige formål – ikke var yderligere præciseret i bemærkningerne til forslag til lov om dyreforsøg, som blev fremsat den 8. oktober 1986.

2. Der har under høringsrunden været forskellige forslag og overvejelser med hensyn til yderligere afgrænsning eller præcisering af formålene, hvortil der kan gives tilladelse.

En række høringsparter har haft generelle bemærkninger til afgrænsningen af formålene i lovforslaget. Center for Etik og Ret har således anført, at man med lovforslaget i realiteten ophæver enhver grænse for kloning og genmodificering af dyr.

Dyrenes Beskyttelse og et mindretal i Rådet for Dyreforsøg støtter mindretallets anbefaling i rapporten fra Udvalget vedrørende genmodificerede og klonede dyr, mens Dyrenes Venner og Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsudvalg er af den opfattelse, at en tilladelse bør indskrænkes til kun at omfatte anvendt forskning rettet mod at forbedre sundhed og miljø.

Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd støtter op om de af udvalget foreslåede væsentlige formål, og således også om de formål der er angivet i lovudkastet, ligesom Statens Sundhedsvidenskabelige Sundhedsråd især finder det positivt, at kloning kan foretages i sammenhæng med sundhedsvidenskabelig grundforskning.

Justitsministeriet har ikke fundet anledning til at ændre i lovforslaget på baggrund af de generelle bemærkninger vedrørende formålene. Der henvises til bemærkningerne ovenfor under pkt. 1 om

Justitsministeriets overvejelser i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget, herunder bemærkningerne til kravet om væsentlig gavn i lovforslagets § 1, stk. 3.

Der er enkelte høringsparter, som har haft bemærkninger til forslag til præciseringer og ændringer af de enkelte formål i lovforslagets § 1, stk. 2. Landbrugsraadet har således foreslået, at lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 2, udvides til ud over at omfatte anvendt forskning rettet mod at forbedre sundhed og miljø tillige omfatter dyrenes anvendelse og avl.

Justitsministeriet har ikke fundet grundlag for at ændre lovforslaget i overensstemmelse med Landbrugsraadets forslag, idet det er Justitsministeriets opfattelse, at det ikke på nuværende tidspunkt bør tillades at foretage kloning og genmodificering til de af Landbrugsraadet foreslåede formål. Der henvises her til de etiske betragtninger, som har ført til udvalgets afgrænsning af de væsentlige formål, som ligger til grund for formålene i lovforslagets § 1, stk. 2. Blandt andet har udvalget fundet, at det ikke på nuværende tidspunkt er etisk og samfundsmæssigt forsvarligt at anvende klonings- og genmodificeringsteknikker til frembringelse af dyr til produktion af fødevarer og andre landbrugsprodukter.

Det Ethiske Råd har foreslået, at det i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, bør præciseres, at der er tale om stoffer til væsentlig medicinsk gavn, dvs. egentlig sygdomsbehandling, og ikke f.eks. ernæringsrigtigt sammensatte fødeemner.

Justitsministeriet finder, at bestemmelsen er tilstrækkeligt præciseret i bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslaget. Der henvises herved til bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 3, hvoraf det blandt andet fremgår, at bestemmelsen ikke omfatter fremstilling af produktionsdyr med særlige egenskaber til brug for produktionen, f.eks. fremstilling af mælk med en særlig proteinsammensætning eller kød beregnet på et bestemt marked.

Dansk Sygeplejeråd har foreslået, at lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 4, om undervisning af personer, der skal beskæftige sig med kloning og genmodificering, defineres i forhold til forskning rettet mod at forbedre sundhed og miljø.

Justitsministeriet har ikke fundet, at lovforslaget bør ændres i overensstemmelse med forslaget fra Dansk Sygeplejeråd, idet det f.eks. også vil kunne være relevant for personer, som skal lave grundforskning, at modtage undervisning i teknikkerne.

For en uddybning af de ovenfor nævnte forslag og overvejelser henvises der til den kommenterede høringsoversigt af 13. oktober 2004 (L 25 – Bilag 1).

3. For så vidt angår andre landes tilsvarende lovgivning, kan Justitsministeriet oplyse, at der i den norske genteknologilov er fastsat specifikke regler for kloning af dyr. Det fremgår af lovens § 11 b, at der kan opnås dispensation til kloning af dyr til biologisk og medicinsk grundforskning. Endvidere kan der gives dispensation til kloning til medicinsk virksomhed, hvis formålet er at finde nye behandlingsmetoder og forebyggende tiltag for mennesker og dyr.

I Holland er bioteknologiske tiltag på dyr – herunder genmodificering og somatisk kloning af dyr, men ikke embryonal kloning af dyr – reguleret i ”Animal Biotechnology Decree”. Der gives kun tilladelse til forsøg, hvis forsøget er af samfundsmæssig betydning, hvis der ikke er alternativer, og hvis vigtigheden af forsøget findes at veje tungere end de mulige skader på dyrenes velfærd og integritet.

Endvidere har Justitsministeriet fået oplyst, at man i Holland er ved at udarbejde et forslag, som betyder, at genmodificering af dyr til underholdningsformål – herunder kæledyr – og sportslige formål bliver forbudt.

Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslaget.